

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară :		Abonamentul în România și străinătate :	
Pe an	6 cor.—	Pe an	8 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 30 bani.			

Redacția și Administrația: Cernăuți, Str. Mețgher 8.

Zile grele.

Furia resboiului ce s'a deslănțuit în Balcani, nu a întârziat să exercite o influență desastroasă și peste hotarele câmpului de luptă, în țerile învecinate, mai ales în Austria și România, unde viața economică suferă aproape dela începutul acestui conflict și aceasta cu atâta mai mult că ambele state au în Balcani interese cari, prin schimbările ce sunt pe cale a se săvârși acolo sunt primejduite.

Dar situația se agravează prin ținuta Rusiei, protecția liganică, ținută asupra căreia nu mai încapă o îndoială cu toate declarațiile de intenții pacifice ale diplomaților ei. Protecția lui »batiușca« îi face pe Sârbi din ce în ce mai provocători și cutezanți față de Austria, a cărei răbdare e pusă la grea încercare. Dar guvernul nostru, sub conducerea înțeleaptă a bunului nostru Împărat, care cu drept cuvânt a fost proslăvit ca »imperator pacis«, a știut să-și păstreze până acuma sângele rece, fiind deplin conștiut de greaua responsabilitate a unei hotărâri care cere ca jertfe mii și mii de vieți și ruina existenței a tot atâtea familii. Inșă cu acelaș sânge rece guvernul de bună samă va ști prea bine până la care punct al încordării actuale răbdarea e la ocol său

pentru a nu fi cvalificată de slăbiciune, și ce trebuie făcut pentru ca cinstea și interesele împărăției să nu sufere și pentru ca eventuala izbucnire a resboiului pe două fronturi să nu ne afle nepregătiți. Avem nădejde în prietenia trainică a statelor vecine, îndeosebi a puternicei Germanii, și a României, a cărei forță bine încheată și sprijinită pe finanțe solide e un factor valoros, respectat și bine prețuit în aceste părți ale Europei. Inșă dacă o prietenie bună e de mare preț, conștiința puterii proprii, a unei pregătiri ce prevede toate eventualitățile, fie chiar și înstrăinarea unui prieten, este temeiul cel mai sigur pe care îți poți clădi nădejdea cea mai firmă.

Publicitatea nu știe și nici nu e de lipsă să știe dacă forța noastră militară este pregătită pentru izbucnirea unui conflict sângeros. Inșă toți simțim atmosfera grea ce apasă asupra noastră, simțim că trecem prin zile de grea cumpănă și suntem în drept a crede că aceia în mâinile cărora azi sunt puse destinele împărăției, fiind deplin orientați, știu care e datoria lor.

Îndeosebi ne punem nădejdea în înțelepciunea căpeteniei noastre a tuturoră, a M. S. Împăratului care, sprijinit pe o experiență ce numai puțini aleși ai lui Dumnezeu o pot avea, experiența unui veac de om, experiența zilelor bune și zilelor rele — va afla calea potrivită pentru a asigura binele împărăției și al supușilor săi.

Dar dacă în aceste momente unde suntem îngrijorați de binele nostru ne gândim la stăpânul și ocrotitorul nostru dela care nădăjduim scut și scăpare, se cuvine să ne gândim și la grijile pe care El le are, la frământările sufletești pe care le îndură, la regretele ce i cauzează atâtea desiluzii. El știe că dela hotărârea lui depinde soarta noastră din viitorul imediat. El știe inșă că gândul său a fost totdeauna ca acest viitor să fie înflorire, pace, mereu pace, și-și vede acuma idealul amenințat de o furtună pe care își dă toată silința să o depărteze, inșă cine știe cu ce succes? — își vede bătrânețele tulburate de vremuri grele ce pot deveni vremuri de urgie și, de bună samă, demineața, la oara care chiamă pe soldații săi la datorie, sculându-se, gândul Lui e la soarta împărăției, acest gând care poate și în timpul scurt de odihnă îi alungă liniștea somnului și îi cauzează griji și suferinți.

Dacă ne dăm silință să cugetăm și asupra acestor lucruri, unde persoana Impăratului nostru suferă, suferinți care îl apropie pe monarhul așezat sus la cârmă de umilul cetățean muncitor ale cărui griji de ziua de mâine pare că sunt aceleaș ca ale Lui, din aceste reflexii picură cimentul solidarității cu Coroana, isvorește acel element care dă trăinicie mai solidă sentimentelor patriotice, înviorând ca apa vie a iubirii conștiința de datorie către stat, oțelind pe cetățeni de-a înfrunța cu desăvârșită lepădare de sine și cu eroism primejdiile cei amenință.

Și dacă va îngădui Dumnezeu să vie în adevăr peste țara aceasta o furtună cruntă, popoarele Impăratului — așa vor face. Să vorbim în special de patriotismul Românilor, și să asigurăm Impărăția de sentimentele noastre de credință? Credința noastră rezultă din faptele noastre, ea are un sprijin în istorie, în dovezile de loialitate ale Bucoveninilor și Transilvănenilor, pe câmpul de luptă, ea este sfințită cu sângele părinților noștri, și noi cei de azi nu o vom pângări ci vom căuta să-i dăm strălucire nouă. Așa să ne ajute Dumnezeu!

Stocki dă îndărăpt.

La începutul lunii trecute s'a întâmplat ceea ce demult trebuia să se întâmple... Stocki a resignat la mandatul său de deputat dietal și a demisionat și din postul de vicemareșal al țării. Pentru mulți a părut subita retragere a acestui galițian nesățios lucru ciudat, cunoscută fiind conduita de până acum a lui Stocki care tot după măriti și mandate alerga și știut fiind că multele mandate cu cari fu însărcinat Stocki prin ani dearândul l-au făcut din mediocritate obscură din Galiția o celebritate invidiată în toată Bucovina, și dintr'un om sărac un om bogat în toată puterea cuvântului. Și care de ce se retrage Stocki? Au mâncat el destul de pe spatele obștinei și vra să lase să se sature și alții de pe urma acelorăș mandate cari lui i-au adus atâta belșug? Nici pe departe! Stocki e în stare să suporte pe umerele saie de gigant național încă pe atâtea mandate câte le are numai dacă mandatele aceste sunt îmbinate cu venituri. Cauza retragerii lui Stocki zace aiurea decât într'o resemnare desinteresată, într'o abdicare de bună voie.

Încă de pe timpul ultimelor alegeri pentru dietă, înainte de doi ani și jumătate, s'a observat că steaua lui Stocki începe a se întuneca și palma ce a aplicat-o vestitul vicemareșal, adus la încurcă într'o adunare electorală, învățătorului Daneșuc a fost primul pas îndărăpt al lui Stocki. Și măcară la alegere isbutise să fie ales, reușita aceasta a fost de așa fel că chiar îndată după alegere a fost dânsul hotărât să renunțe la mandatul câștigat. Încă de pe atunci s'a putut convinge Stocki că puterea sa nu zace în popor și dacă poporul rutean a fost silit, odată, să-l aleagă la porunca prefectilor și supt amenințarea baionetelor, se arată acuma, că acelaș popor venit la adevărata cunoștință a calităților lui Stocki e gata să-i deie cu piciorul aceuia care caută numai să se căpătuiască pe temeiul voturilor primite dela popor.

Dar nu numai în nemulțămirea poporului cu activitatea acestui corifeu național, nu numai în ura poporului pentru veneticul hămesit zace pricina retragerii lui Stocki. Cărtirea generală a țărănilor din satele rutenești că Stocki, galițianul, a papat milioane din „Selanska Kassa“ a lor nu l-ar fi hotărât la un pas de retragere dacă ar avea dânsul posibilitatea a se resbuna asupra celorlora ce-l urăsc fără ca să se împotrivescă colegi de ai săi. Dar tocmai aici zace buba. Ceea ce ar vra Stocki să facă cu poporul rutean din Bucovina pentru că nu are inimă pentru nevoile sale, nu se admite de către reprezentanții băștinași ai acestuia.

Deci Stocki își dă demisia. Clubul deputaților ruteni din dietă și parlament regretă de fața lumii retragerea lui Stocki și-l roagă se rămâie mai departe deputat și vicemareșal al țării. Încolo e liniște, nici un glas din popor nu se aude, nici o manifestație a alegătorilor săi nu se declară pentru Stocki, nu-i votează încrederea și mulțămirea sa pentru activitatea lui națională. Aceasta îl doare amar pe Stocki... Și ceea ce n'au înțeles să facă Bucovinenii pentru Stocki caută să repareze măcar galițienii, un Harysymowicz și mulți alții... tot de aceia pe care Stocki i-a căpătuit în Bucovina, de aceia cari trăiesc de pe urma protecției marelui corifeu ucrain devenit chiar nobil „de Smal-Stocki“. Aceștia se adună în grabă, îi voeatză lui Stocki „încedere, nemărginiță, recunoștință deplină pentru activitatea sa de până acuma“, „protestează — deși cam sfios și anonim — contra factorilor cari l-au silit pe Stocki a se retrage“, se duc în alaiu la dânsul și-i aduc rezoluțiunile votate la cunoștință, și cu asta s'a gătit.

Și oare de ce nici un glas nu resună din rândurile rutenilor bucovineni pentru acela care în decurs de două decenii era în

fruntea oricărei întreprinderi ucraine din țară și care în toate organele de publicitate fu serbătorit ca salvatorul nației ucraine? Pentru că nația ruteană a venit la convingere că acest Stocki s'a îndesat la cârma întreprinderilor obștești nu de dragul poporului căruia i-ar fi dorit să-i ajute, ci pentru că numai în așa mod avea dânsul posibilitatea a-și căuta de interesele sale proprii. Cea mai zdrobitoare dovadă pentru aceasta zace în faptul că Stocki, după 20 de ani de „muncă națională“ în Bucovina, cumpără moșii în Galiția unde să-și poată petrece bătrânețele în liniște pe când țărani ruteni au sărăcit așa de mult de pe urma acestei politici a d-lui Stocki că sunt siliți să emigreze cu miile la America pentru a-și agonisi cele trebuincioase pentru pâinea de toate zilele.

I s'ar face nedreptate însă lui Stocki dacă nu s'ar concede că dânsul a lucrat și pentru popor într'o măsură oareșcare, trebuie să se facă însă deosebirea că poporul acesta nu sunt cei băștinași cari l-au înălțat la mărire și i-au înlesnit a se îmbogați, ci sunt numai galițienii cari au venit în urma lui cu droaia la Bucovina. Astfel Stocki a adus la Bucovina 165 de învățători ucraini cu familii cu tot și i-a băgat în slujba țării, a adus o mulțime de profesori ucraini la școlile secundare, a plasat o droaie de galițieni ca funcționari în comitetul țerii și în alte ofiții, în fine a făcut rost și la mulți golani cari se tăvăliau pe strade, tot nație ucraină strânsă din toate părțile din Galiția. Cum se vede, deci, alesul poporului rutean din Bucovina, ucrainul Stocki, a lucrat destul de mult pentru progresul cultural al țării și e de mirat că nu i se aduce recunoștință pentru „Kulturträgerii“ ucraini importati din Galiția și pentru meritele sale pe cri ce teren.

Ce avem noi răzeșii cu Stocki? Foarte mult, căci dânsul e acela care a introdus în țară, odată cu oamenii săi, banditismul, care a propagat și a propovăduit la orice prilej intoleranța națională, dânsul e acela care a căutat să întunece mintea răzeșilor și mazililor asupra trecutului și asupra originii lor, dânsul e acela care nu s'a rușinat a falsifica istoria afirmând că Bucovina a fost în vremuri de demult o țară ucraină și că Ștefan cel Mare a fost un voevod ucrain și câte altele, dânsul e acela care a promovat ruteizarea satelor mixte și răzeșești pe terenul școlar pentru a crea posturi pentru creaturile sale importate, oamenii săi sunt aceia cari îndeamnă poporul la toate relele și atâță pe cei neștiutori și incuți țărani ca să redice parul asupra protivnicului lor și câte alte rele nu au venit în țară cu politica lui Stocki întemeiată pe ipocrisie și munciună.

Dar — apa trece și pietrele rămân... Iese minciuna la iveală și adevărul trebuie să învingă. Noi care propovăduim numai adevărul, noi care căutăm să ne recâștigăm drepturile noastre naționale fără să atingem drepturile altora vom câștiga izbânda. Vom aduce noi jertfe mari pentru a repara relele aduse asupra capului nostru de un Stocki și de alții de tagma lui, dar cu atâta mai mare mândrie ne vom bucura dacă Dumnezeu sfântul ne va ajuta să recâștigăm ceea ce am pierdut.

O pagină din istoria bisericii bucovinene.

(Episcopul Dositeiu Herescul).

Duminică, în 24 Noemvrie, d. profesor universitar Dr. I. Nistor a ținut, la o șezătoare literar-muzicală a „Junimii”, o conferență despre Dositeiu Herescul, cel dintâiu episcop al Bucovinei. Conferența nu a avut însă de scop numai de-a aduce date din viața și activitatea lui Dositeiu Herescul, ci d. Nistor a voit totodată să aducă, pe baza expunerii trecutului, lumină în chestia bisericească din Bucovina, chestie azi pendentă și care ar putea, din nepriecperea unor factori să fie rezolvită într-un mod nepriincios Românilor. Din resumatul conferenței ce urmează, se va înțelege, cum d. Nistor consideră rolul bisericii și organizația bisericească ca factor cultural și național în viața unui popor.

În Orient, organizația bisericească, deși subordonată organizației politice, este ca o întregire a acestei din urmă, și rămâne lung timp în deplină armonie cu dânsa. Patriarhul Constantinoplei, cel dintâiu supus al statului, încoronează pe împărat, iar împăratul, la rândul său, favorizează biserica. Când la Bulgari, Simeon ia titlul de țar, dorința lui fu să câștige și un patriarh, căci lipsa acestuia era ca și o lipsă în organizarea imperiului. Tot așa la Sârbi, când Stefan Dușan ia coroana, el se grijește să aibă un patriarh. Când însă puterea lumeană la Sârbi și la Bulgari fu sfărâmată, pentru ei remase organizația bisericească. Centrele acestei organizații la Ohrid și Ipek li-au dat conducători și susținători ai patriotismului și pe urma acestei organizații li-a fost cu putință, după multe secole, să-și realizeze năzuințele naționale. Aci, organizația bisericească a înlocuit pe cea mireană, fiind conservatoarea ideii naționale.

La Români, biserica joacă acelaș rol de întregitoare a organizației politice. Organizată în mod primitiv, cu preoți dela streini, în țara românească dela Sârbi și Bulgari, în Moldova dela Slavii

de nord, biserica română, află sprijin la cei dintâi voevozi ai principatelor, cari caută și reușesc să câștige mitropoliti independenți. Aice însă, biserica nu a avut rolul ce l-a avut la Sârbi și Bulgari din secolul 13-lea încoace. Mitropoliti sunt supuși Domnului țării, întră în divan, sunt luați ca martori și sfătuitori la acte însemnate de stat și se bucură de toată considerația. Biserica e în deplină armonie cu forța mireană, însă nu are un rol politic, ea grijește numai de lucrurile bisericesti și de nevoile sufletești ale poporului. Altfel se prezintă însă rolul bisericii din Ardeal. Aice, stăpânirea fiind streină, biserica este singura organizație a poporului român, și ea și-a păstrat și rolul politic până azi, rămânând o organizație națională a tuturor Românilor din Ardeal. Ea a salvat aice românismul.

În Bucovina, rolul bisericii până la încorporarea țării cu Austria, a fost acelaș ca în Moldova. După încorporare, nu s'a înțeles însă rolul ce ar fi trebuit ca să-l aibă ca să fie conservatoarea naționalismului, așa ca în Transilvania, și deci ea nu a primit organizația potrivită cu scopul acesta. E drept că nici nu era pregătită pentru acest rol. Partea de sud a țării, cu mănăstirile, era supusă în cele bisericesti episcopiei din Iași, iar cealaltă parte a țării, cu mănăstirea Putnei, depindea de episcopul din Rădăuți, a cărui sferă de competență cuprindea și o parte din teritoriul Moldovii. Aceste două părți trebuiau să fie încheigate într'o organizație unică a țării. În mijlocul mișcării ce a avut de scop această organizație, stă episcopul Dositeiu Herescul. Ne interesează deci a ști ce atitudine a avut Dos. Herescul la întemeierea bisericii bucovinene cu episcopia la Cernăuți, la întemeierea fondului religionar și la formularea planului regulativ din 1786, căci din această atitudine vom cunoaște caracterul lui adevărat. Și aici, datorința noastră e să arătăm că Dositeiu Herescul nu a fost un om molatec, cum s'a crezut, ci un bărbat care a știut să apere cu hotărâre interesele bisericii.

Dositeiu Herescul, care pare a nu fi din neam de boieri, a intrat de mic în mănăstire pentru a învăța carte. A învățat la Putna împreună cu Vartolomeiu Măzăreanu și Gavriil, cari au fost elevii lui Antonie, egumen la Putna, și pe urmă Mitropolit în Iași. Învățătura lui Herescul era de caracter bisericesc, căci el însuși, în modestia sa, spune că ar fi „prost la cuvânt, neavând învățatură ritoricească și filosoficească“, însă el în schimb avea cultura inimii, mai prețioasă decât erudiția. Pe la 1740, sau încă înainte, a fost călugăr și apoi egumen în Putna. La 1750 se face

episcop de Rădăuți și rămâne în scaun 39 de ani, adică până la 1789.

Enzenberg îl descrie ca pe un bărbat modest, iubitor de dreptate, care făcea binele în tăcere și era binevoitor față de ostașii împărătești. În dieceza lui era ordine foarte bună și clericii lui știau toți a citi și scrie, pe când pe alte locuri în timpul acela erau mulți preoți cari știau numai a citi.

Mai zice Enzenberg că Dosoteiu Herescul, în modestia sa, să fi refuzat numirea ca mitropolit în Iași, ceea ce însă, nu se se poate constata dacă e adevărat. Dosoteiu a înțeles intențiunile bune ale împăratului Iosif II-lea și a căutat să le adapteze țării sale. Cel dintâiu prilej, unde s'a putut cunoaște atitudinea lui Dosoteiu a fost întemeierea episcopiei bucovinene. Această episcopie trebuie să fi fost și intenția lui Dosoteiu, căci în 1781 se face între mitropolitul dela Iași și între Dosoteiu o înțelegere ca mitropolitul să încuviințeze deslăpirea de Moldova a părților țării dependente de mitropolie, renunțând totodată Dosoteiu la partea din Moldova ce era supusă episcopiei din Rădăuți. Asupra acestei înțelegeri pare să fi existat un document, care însă nu s'a aflat.

Prin patentă împărătească din 12 Septembrie 1781, se creiază pentru Bucovina o episcopie exemptă, adică fără legătură cu Iași sau cu Constantinopolul. Instalarea solemnă a lui Dosoteiu Herescul, în Cernăuți a avut loc în 10 Februarie 1782. Cu acest prilej episcopul primi ca distincție o cruce de aur (Enzenberg propuse și numirea de consilier intim), iar Enzenberg cetti un discurs în limba română (scris cu litere nemțești), așezând pe episcop în noua demnitate, și relevând că această episcopie exemptă se înființează pentru a curma legăturile cu țerile vecine. La instalarea lui Herescul a fost și un delegat al mitropolitului Gavril din Iași, aducându-i felicitările acestuia, și a vorbit cu acest prilej și un reprezentant al mirenilor, boierul Balș.

Dosoteiu a ramas episcop exempt până în 5 Iulie 1783. Fiind însă aceasta o stare anticanonică, episcopul ceru să fie numit mitropolit. Această dorință a lui nu a fost considerată, în schimb însă biserica Bucovinei se supuse mitropoliei sârbești din Carlovăț, în care legătură remase până la anul 1873, când se înființă mitropolia Bucovinei și Dalmației.

(Va urma).

Documente.*)

Carte domnească din 1740.

Io Grigoria Ghica, voevoda bojiu milostiu gpdar. zemli moldavscoi, dat-am carte domnii mele lui Ion Momisco să fie volnic cu carte domnii mele a ține și a stăpâni parte lui de moșie ce zis că are la sat la ~~Răstoace~~ ce iaste la ținutul Cernăuțului și cu vecini care s'or hi venit în parte lui când i-au împărțit cu alți frați a lui, deci pe scrisori ce are ave după cum li-au fost împărțala să aibă a stăpâni și or carele s'a hi venit în parte lui să aibă a-i da ascultare or la care li-ar porunci la tot boierescul și să aibă aș lua de aici de pe parte lui ce zis că are din părți din fanaț din prisăci cu stupi și din tot locul tot venitul pe obicei și nime să nu ste în potriva cărții domnii mele, iar cine ar avea ceva a răspunde să vie de față la divan cu toate scrisorile ce var ave.

L. p., vel logof. 7248 (= 1740), Fev. 14.

O hotarnică a Stăneștilor.

Din luminată poronca prea învățatului Domnului nostru Mariia sa Grigorie Alexandru Ghica, voevod ce ne-au orânduit ca să hotărâm parte de moșie alui Procopie, ginerele lui Cotoman, cu cumnații lui să-i alegem și să-i hotărâm partea de moșie din satul Stănești din Ținutul Cernăuților ce se trage depe Ținca fata lui Drăgșan strămoșul lor. Deci noi după luminată poronca Măriei sale răzeșii de față și ne-au arătat o hotarnică mergând la numitul mai sus sat Stănești am chemat pre toți ce au fost hătărăta mai înainte la vleit: 7268 (= 1760) Iul. 9 și după această hotărâre am ales partea de moșie al lui Procopie zet Cotoman cu cumnații lui, ce să trage depe soția lui Dochița fata lui Cotoman: adecă din a triia parte a patra parte, care să face a doasprăzece parte din tot satul și măsurânduș(a) cu odgon de 32 de stânj, stânj. de 8 palme gdă. (domnești) s'au aflat întru această a trie parte 20 de odgoane, și scoțând a patra parte i s'au venit la Procopie cu cumnații săi 5 odgoane și s'au pus piatră preste Brusnița în luncă lângă drum despre 10 funii a Enășăștilor și caută preste Brusnița la o piază ce iaste pusă în malul părăului Mostițchie lângă rădăcina unii sălci, și aceasta caută la o piază preste un părău ce-i zic părăul Savecii ce-i în costișă și această piază caută pre supt niște loze și prin capul din jos a

*) In posesia d-lui Ioan cav. de Baloșescul.

părăului ce-i zic Cereșanchiu la pîiatra ce s'au pus deasupra ruperii a unui părău ce curge în părău Mostețche, și aceasta caută la deal și preste zarea dealului la o pîiatră ce s'au pus în fundul Stăneștilor unde să înpreună cu hotarul Costeștilor. Aceaste pietri despart pol a patra parte despre a Enășăști, și dând acea jumătate dintru a patra parte în doao, jumătate iau Vlădeștii și jumătate iea Procopie Dascal, zet Cotoman cu cumnații lui, și li s'au venit căte 5 odgoane, și s'au pus o pîiatră în Calicica (?) lângă drum, și caută preste Brusniță întru pîiatră ce iaste pusă în costișă în potriva pietrii ce s'au pus în malul părăului lângă o salce, și aceasta caută în pîiatra ce iaste pusă de la vale de drum lângă niște loze, și această caută la o pîiatră ce iaste pusă împotriva pietrii ce curge în părău Moticice, și aceasta caută pre supt dealul Ihră... ce pen curmătură despre apus și preste zarea dealului pen Codreț (?) la o pîiatră de am pus-o în fundul Stăneștilor unde înpreună cu hotarul Costeștilor, aceaste pietri despart partea lui Procopie, zet Cotoman, despre parte Vlădeștilor, și toate pietrile aceaste mai sus arătate caută spre apranzu, și parte Vlădeștilor iaste despre Călinești, iar al lui Procopie, zet Cotoman la mijloc între a Enășăștilor și între a Vlădeștilor și mai merge parte de moșie al lui Procopie cu cumnații săi cum și a Vlădeștilor și a Buțureștilor: din pietrile ce arată mai sus că s'au pus în Calicica — merge notarul Volocji și i s'au venit în parte lui Procopie și câteva poeni și așa s'au închiiat toate pietrile hotară ce am hotărât partea lui Procopie despre Enășăștilor și despre a Vlădeștilor în mijloc. Aceasta iaste parte de moșie depe Ilinca fata lui Drăgșan, și pe aceaste pietre și semne ce s'au pus să'ș facă și drease domnești de stăpănire.

7274 (= 1765) Sept. 3.

Ștefan Tabără, vornic de poartă.

Ion Goian, Costantin Volcinschi.

Neputând eu să mărg la hotărătul aceștii moșii, având alti trebi a legislui din lumînată poronca Mării sale lui Vodă, am rânduit în locul meu pe Costandin Volcenschi, mazil, și după hotărătura și alegerea ce-au făcut înpreună cu Ștefan Tabără, vornic di poartă, dând această hoartnică am iscalit și eu.

Silion, biv vel sulger.

Dela țară.

În comuna Carapciu pe Ceremuș trăiesc câteva sute de familii de răzeși precum: Arbore, Onciul, Aroneț, Tiron, Ioncescul, Lazar, Racocea etc., cari din cauza invasiunilor slave din nordul țării, și-au uitat limba lor strămoșească și cari, trezindu-se pe încetul din nepăsarea lor națională, doresc din toată inima să devie iarăș ce-au fost, adecă români nu numai după simț și obiceiuri, ci și după limbă. — Trimițându-ne prea venerabilul Consistor pe un cooperator român în persoana pâr. C. Șesan am sperat că vom avea fericirea măcar din când în când de a asculta în biserică s. liturgie făcându-se în limba română, dară înzădar ni-a fost toată nădejdea, căci ucrainul paroh, cu toate, că a fost rugat, nu îngăduie în ruptul capului să se audă o vorbă românească în biserica din Carapciu. Din cauza aceasta răzeșimea nu cercetează biserica aproape defel. Ba nici alte funcții, precum botezuri, sântiri de case, înmormântări etc. nu îngăduie parohul Baloșescul, ca să le săvârșească pâr. Șesan în limba românească, exprimându-se față de cei ce pretind aceasta, că Șesan nu știe a săvârși astfel de funcții, fiind prea tânăr. Pe lângă toate aceste răzeșii sunt la orice ocaziune tratați din partea ucrainului paroh, atât în biserică, cât și în cancelaria sa cu cele mai murdare epitete, cari n'ar trebui să iasă din gura unui țigan, necum din gura unui preot. Despre aceste și alte asemenea purtări necuviincioase și multe samovolnicii a parohului renegat Baloșescul s'a făcut plângere la preavenerabilul Consistor și așteptăm din zi ce trece, să ni se facă dreptate.

După multă osteneală, după multe cheltuieli, după multe alergături, după mult chiu și vai li s'a încuviințat răzeșilor din Carapciu pe Ceremuș prin emisul i. r. consiliu școlar al țării din 3 Iuliu 1912, în puterea legii din 14 Maiu 1859 f. l. i. Nr. 62, și intimat curatorului amintitei școli prin rescriptul cons. școl. distr. din Vășcăuți pe Ceremuș din 23 Iuliu 1912 Nr. 4393, înființarea unei școli particulare române.

Cu începutul anului școlar curent s'a și deschis aceasta școală. Conducerea a primit-o un învățator examinat, căruia din cauză că sunt înscriși peste 100 de copii, i s'a dat și un învățator auxiliar. Ambii învățatori sunt plătiți din partea societății pentru cultura și literatura română în Bucovina. Toate ar fi, cum ar fi. Localul pentru școală este corespunzător, cele de lipsă pentru funcționarea școlii, s'au făcut atât din partea societății pentru cultură și literatură, cât și din partea unor binefăcători, frecvența școlii este până

acuma multămitoare, dar ce folos, că șicanele, atât din partea prefecturii din Vășcăuți pe Ceremuș, cât și din partea ucrainilor din loc, în frunte cu renegații parohul Baloșescul și învățătorul Eleazar Lazar, nu mai încetează. Atât unul cât și altul nu lasă să treacă nici o ocaziune binevenită lor, fie în biserică, la praznic, cununie, botez, înmormântare, fie în școala ucraină, fie în crăsmă sau în „narodnei dim“, ca să nu defaime și să nu atâțe spiritele neluminaților și orbiților ucraini contra școlii noastre spre a o submina.

Ba încă și mai mult. Parohul ucrain Baloșescul, în calitate de șeful școlii, a ca președinte al consiliului școlar local a aflat de bine, a recomanda pe părinții acelor copii, cari cercetează școala particulară română din Carapciu, spre pedeapsă (Schulversäumnisstrafen), cu toate că i s'a supus la timp, din partea conducerii școlii, consemnarea tuturor copiilor, cari frecventează această școală. Oare nu sunt aceste niște prigoniri mișelești a răzeșilor și încălcări strigătoare la cer a drepturilor lor?

Mai mulți răzeși din Carapciu pe
Ceremuș.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Rectificare.

Pe baza §-lui 19 al legii de presă rog a rectifica în numărul proximal revistei „Gazeta Mazililor și Răzeșilor bucovineni“ următoarele: „În numărul 11 cu data 7 Noemvrie 1912 a fost publicat în susnumita revistă pe pagina 167 și 168 un articol intitulat: „Gimnaziul ucrain din Sirete“, care nu corespunde, întru cât privește cele spuse despre persoana mea, adevărului, și anume nu este adevărat, că concilianța și prevenirea mea față de Ruteni ar fi o adevărată slăbiciune, ci adevărat este că eu mă port față de Români cum trebuie să se poarte fiecare Român, iar față de Ruteni mă port așa, cum trebuie să se poarte fiecare păstor sufletesc față de păstorii săi; nu este adevărat, că la sosirea mea în Sirete m'aș fi adresat către poporul adunat în biserică mai întâi în rutenește și că aș fi fost apostrofat din cauza aceasta de un burgher român, ci adevărat este, că la sosirea mea în Sirete am vorbit către poporul adunat în biserică mai întâi românește, și prin urmare nici n'am putut fi apostrofat de cineva pe motiv, că aș fi vorbit mai întâi rutenește; nu este adevărat, că prin purtarea mea mi-aș fi înstrăinat simpatiile Românilor și că i-aș fi jignit în simțul lor național, ci adevărat este, că mă bucur de

simpatiile tuturor Românilor din Sirete, împrejurare care rezultă și de acolo, că eu conduc toate instituțiunile culturale și economice ale Românilor din Sirete, ceea ce de altfel ar fi imposibil, dacă n'aș avea simpatiile și încrederea Românilor de aici sau dacă i-aș fi jignit în simțul lor național. În ceea ce privește faptul că mă batjocuresc Ucrainii în gazetele lor, cred că nu este a se reduce la o tratare a lor cu o prea mare bunăvoință din partea mea, ci se explică chiar prin firea lor batjocuritoare".

Mulțămindu-vă pentru publicarea acestei rectificări, Vă salut cu toată stima

Constantin Gramatovici, exarh și paroh în Sirete.

Știri mărunte.

Adunare generală. Societatea mazililor și răzeșilor bucovineni în Cernăuți își va ține adunarea generală ordinară pe anul 1912 Duminică în 15 Decembre a. c. cu următoarea ordine de zi 1) Raport despre activitatea societății; 2) Raport asupra stării financiare; 3) Raport al comisiei revizuitoare; 4) Chestia Samson; 5) Completarea comitetului; 6) Schimbarea statutelor; 7) Eventualia.

Caz de moarte. D. Dionisie cav. de Grecul, mare proprietar, a reposat în Cernăuți în vârsta de 64 de ani și fu înmormântat în 26 Novembre.

Examine. D. I. Hahon, auscultant la tribunalul din Cernăuți, a prestat examenul de judecător în Leov cu succes foarte bun. — D. dr. Vasile Bodnarescul, adiunct la procuratura de finanțe, a trecut în Leov cu succes eminent examenul de avocat.

— D. Alexandru Morariu, candidat de filosofie la universitatea din Cernăuți, a trecut în 15 Nov. examenul din latină cu succes eminent.

Membri onorari. Domnii deputați Dr. Constantin Isopescul-Grecul și Ioan cav. de Cuparencu fură numiți în 13 Novembre membri onorari ai comunei Ceahor. — Dr. Aurel cav. de Onciul fu numit în 24 Nov. membru onorar al comunei Igești.

Numiri la guvern. Președintele țării d. Dr. Conte de Meran a numit pe juristul absolvat d. Ștefan Brailean practicant în conceput la guvernul țării.

— D. Vasile Bolocan, jurist absolvat, fu numit de președintele țării d. Conté de Meran practicant în concept la Direcția de poliție în Cernăuți.

Transferare. D. Teofil Nichitovici, concepist la guvernul țării în Cernăuți, e transferat la prefectura din Suceava.

Concertul Armoniei. „Armonia“ aranjează din incidentul serbătorii centenarului nașterii marelui bărbat Eudoxiu baron, Hormuzachi o mare audițiune muzicală, care va avea loc în sala filarmonică, Luni la 9 Decembre n. cu concursul domnișoarei Ani-čuța Voileanu, absolventă premiată a academiei de muzică din Viena. Dirigent artistic: Const. Șandru, profesor pentru cântarea corală la seminarul teologic arhiepiscopesc din Cernăuți. Începutul la orele 8 seara. Programa și prețurile locurilor se pot afla pe afișe.

Un Român nu se primește în Comitetul țării! D. Constantin Voloșenco, absolvent al școlii superioare de agricultură din Viena, a înaintat acum 6 luni cererea pentru primire în comitetul țării. După o trăgănare de mai bine de 6 luni i se respinge cererea fără motivare, deși lipsa de ingineri la biroul tehnic de meliorațiune este mare. Poate se rezervă postul unui venetic?

Constituiri. — „Academia ortodoxă“, societate academică teologică din Cernăuți, a ales în adunarea generală ordinară din 14 l. c. următorul comitet: președinte: Ioan Creangă; vicepreședinte: Erast Hostiuc; secretar de externe: George I. Berariu; secretar de interne: Ion Jauca; casier: Ion Bucevschi; bibliotecar: Toader Coclici; econom: George Ignatescu; controlor: Victor Gribovschi; membru fără funcție: Ion Macariciuc. — Secția literară: președinte: Iustinian Bunescu; referent: Corn. Stroescu; substituit: Dumitru Ștefaniuc. — Secția muzicală: președinte: Ion Macariciuc; referent: Dim. Voevidca; bibliotecar: Ax. Nițan. — Comisia revizuitoare: președinte: Ion Boca; adlați: Petru Jancovschi și Grigore Popovici.

— Soc. acad. „Junimea“ și-a ales în adunarea generală din 28 Nov. 1912 următorul comitet: președinte Aurel Stefanelli, cand. iur.; vicepreședinte: Didi Gallin, cand. iur.; secretar I: Vasile Repca, cand. fil.; secretar II: Emilian Goraș, cand. fil.; casier: Grațian Halip, cand. iur.; bibliotecar: d-șoara Lucia Seclat, cand. fil.; controlor: George Crițan, cand. fil.; econom: Aurel Morariu, stud. fil. — Membri delegați de „Clubul membrilor emeritați“ în comitet: d. prof. Alecu Procopovici și d. Aurel Morariu.

— Soc. acad. „România Jună“ din Viena, în ședința plenară din 10 I. e. și-a constituit comitetul pe anul administrativ 1912—1913 precum urmează: președinte: Eulampiu Slatineanu, colab. Instit. Radiologic; vicepreședinte: Nic. Drugociu, stud. fil.; secretar de externe: Stefan Suci, stud. acad. com.; secretar de interne: C. cav. de Zopa, stud. medic.; controlor: Al. Nylvan, stud. acad. com.; casier: Aurel Maniu, stud. acad. com.; bibliotecar: George Bodnărescu, stud. ing. silv.; econom: Eugen Casparovici, abs. medicină. — Comisiunea literară: Prof. E. Rabener, E. Slatineanu, N. Drugociu, A. Cotruș, St. Suci. — Comisiunea muzicală: A. Medrea, L. Nicorescu, T. Kavasy, V. Jurku. — Comisiunea de revizie: V. Mironciuc, G. Ioanețiu, Trâmbiționi.

— Soc. acad. „Carmen Sylva“ din Graz și-a ales pe anul administrativ 1912/13 următorul comitet: președinte: Liviu Câmpănu, stud. med.; secretar: Iosif Stoichița, stud. med.; casier: Emil Neagoș, stud. med.; bibliotecar: Octavian Bocance, stud. tehn.; controlor: Vasile L. Barbul, stud. acad.

A apărut Călimdarul poporului Bucovinean pe anul 1913 cu un frumos material literar. Prețul 50 bani. Editura d-lui Eugen Neșciuc.

Concertul elevilor gimnaziului al III-lea din 3 Decembrie a reușit foarte bine, înaintea unui public numeros. Păcat numai că elevii au avut un rol prea restrins în program. S'au cântat 2 cântece românești și 2 nemțești de gimnaziul nostru românesc. Incolo, Soli de voce și instrumente (cu orchestra militară) unde au debutat toate neamurile. Ar fi fost mai potrivit a se numi aceasta reprezentație „Concert în folosul societății de sprijinire a elevilor“. Așa, scopul, adunare de bani, ar fi fost ajuns, iar aranjorii nu s'ar fi expus la critice neplăcute din partea publicului românesc.

Protest contra barbariilor sârbești. Studențimea universitară din Cernăuți a ținut Miercuri, în 5 Decembrie c. o adunare de protest contra masacrelor săvârșite de sârbi în Macedonia și Albania asupra Aromânilor. Adunarea a fost cercetată de un public foarte numeros și a votat o rezoluțiune de-a adresa ministerului de externe cererea să intervie în lumea diplomatică cu energie pentru crearea unui stat albano-român, în care existența fraților noștri din Macedonia ar fi asigurată. La adunare au vorbit d-nii profesori Pușcariu și Nistor despre trecutul și suferințele Aromânilor. Dintre studenți au vorbit d-nii Creangă, conducătorul adunării, și Popovici. S'au expediat și telegrame omagiale și de supunere către M. Sa împăratul și Alteța sa principele Franz Ferdinand.

Pentru combaterea alcoolismului. Ce trebuie să știe despre chestiunea alcoolismului învățătorul ca slujitor chemat al binelui public? — Trebuie să știe:

1. Că nici o băutură spirtoasă, rachiu, vin, ori bere, nu cuprinde ceva hrănitor sau întăritor, vrednic de amintit;
2. Că alcoolul, care se află în toate băuturile spirtoase, e o otrăvă care turbură viața celulelor și a țesăturilor corpului și vatămă pe cel care îl bea;
3. Că abuzul de alcool pricinuește îmbolnăviri grele și cronice ale celor mai de seamă organe, a inimii, a ficatului, a rinichilor, și a stomacului;
4. Că alcoolul ajută la întinderea celor mai pustiitoare dintre boale, turbeculoza și sifilisul;
5. Că alcoolul în orice formă și cătime vatămă în deosebi pe copii din pricina trupului lor nu destul de dezvoltat;
6. Că alcoolul turbură activitatea creierului și puterea de primire a cunoștințelor și de învățatură a copiilor, și de aceea:
7. Întrebunțarea de către copii a băuturii, înrăurește în rău rezultatele învățământului, face pe copil neascultător și îndărătnic;
8. Că alcoolul, prin paralizia centrilor cerebrali ai reflecției și ai stăpânirii de sine, lasă frâu liber pornirilor josnice;
9. Se înțelege că, prin împrejurarea din urmă, moralitatea copiilor e în mare primejdie;
10. De aceea învățătorul trebuie să-și dea seama că combaterea cu putere a alcoolismului va aduce o ridicare a culturii și a sănătății poporului și că e de dorit ca tot corpul profesoral să lucreze în toate direcțiile pentru rezolvirea acestei probleme.

Mulțămită publică. — Pe lista Nr. 38, încredințată d-lui Dr. Radu cav. de Grigorcea, mare proprietar în Presecareni, a încurs suma de 670 cor. la care au contribuit: d. Const. baron Hormuzachi 100 cor., d. Alexandru cav. de Grigorcea 100 cor., d. Const. cav. de Neculiță 100 cor., d-na Elena de Popovici 50 cor., d. Varteres cav. de Pruncul 50 cor., d. Alexis cav. de Grigorcea 50 cor., d. Iancu cav. de Grigorcea 50 cor., d. Teofil cav. de Constantinovici 30 cor., d-na Alma de Volcinschi 20 cor., d-na Olga de Grigorcea 20 cor. și d. Dr. Radu cav. de Grigorcea 100 cor. — Comitetul societății mazililor și rezeșilor bucovineni exprimă tuturor preonoratelor persoane cari au binevoit să contribuie, precum și special și d-lui Dr. Radu cav. de Grigorcea, mulțămita cea mai profundă. — Pentru comitet: Dionisie cav. de Bejan, președinte; Ioan de Popescu, secretar.